

2. Модель глобальної сільської школи – мережі. URL: <https://pandia.ru/text/79/530/49126.php>
3. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. С. 380.
4. Проект Концепції розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2017/12/29/>
5. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Освіта в сільській місцевості: кризові тенденції та шляхи їх подолання»: постанова Верховної Ради України від 7 червня 2012 року № 4949-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 19-20. С. 205.
6. Пуховська Л. П. Проблеми інтеграції педагогічної освіти України в загальноєвропейський освітній простір. *Вісник Житомир. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка*. 1999. Вип. 3. С. 67–71.
7. Функціонування опорних шкіл за результатами опитування директорів опорних шкіл. Інститут освітньої аналітики, 2017. URL: iea.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/1.pdf
8. Юрчук Л. Створення освітніх округів як засіб доступу до якісної освіти. *Зб. наук. праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2011. № 2. С. 266–276.

УДК: 378.9:338.48:796.5(4)

DOI <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2018-2-31-17>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМУ ЗА КОРДОНОМ

Парій С. Б., аспірант

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна*

svetusikznutmikit@gmail.com

Розглянуто окремі питання професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму у навчальних закладах країн світу. Узагальнено перелік пропонованих спеціальностей і кваліфікацій за освітнім рівнем бакалавр у галузі туризму. Проаналізовано деякі складові навчальних планів, перелік навчальних дисциплін за роками навчання, кількість кредитів для курсів обов'язкового і вибіркового вивчення.

Ключові слова: майбутній фахівець із туризму, навчальний план, обсяг кредитів, навчальні дисципліни.

PECULIARITIES OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN FOREIGN TOURISM

Parii S. B., Postgraduate student

*Zaporizhzhia National University,
Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine*

svetusikznutmikit@gmail.com

The rapid development and high profitability of the tourism industry lead to an ever-increasing attraction of countries to the global tourism market. This, in turn, stimulates the widespread ramification of various tourist and hotel enterprises, which leads to significant competition. It is possible to keep the flow of tourists and the profitability of the institution under the condition of quality staffing. The issue of providing the tourism industry with highly qualified personnel has been solved in the world through tourism education. Educational institutions, focusing on the demand of the tourism industry, offer a significant number of courses, business schools and faculties in tourist destinations. In order to summarize, the author considers proposals for tourism education from the educational level of a bachelor on the example of educational institutions in Finland, Latvia, the Netherlands, China, Switzerland, France, New Zealand, Greece, Great Britain, Australia. Some schools have a narrow, purely tourist orientation. However, the overwhelming majority of considered universities has a polytechnic or applied scientific

orientation. It has been revealed that educational institutions offer bachelor's qualifications in such areas as hospitality management, management of tourism institutions, hotel management, business administration in tourism, event management, hotel and restaurant management, hospitality management and tourism, and others. The duration of training varies from two to four years and it is determined by the fullness of the curricula of general education and professional disciplines of compulsory and selective mastery. The scope of study in European ECTS credits is from 120 to 360 ECTS credits, which is explained by the chosen specialty.

Key words: future tourism specialist, curriculum, amount of credits, academic disciplines.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Сучасна туристична галузь одна з найбільш динамічних у світі. Кожного року все більше країн прагне вийти на міжнародний туристичний ринок, долучитись до світового прибуткового бізнесу. Це є вагомою підставою для підвищення у туристичній галузі попиту на кваліфікованих фахівців з професійною освітою [2, с. 191].

Провідні країни світу вирішують питання забезпечення туристичної індустрії кваліфікованими кадрами за допомогою численних шкіл гостинності та бізнесу, університетів з програмами туристичної спрямованості. Україна також прагне до інтеграції у глобальне туристичне суспільство, що можливе за умови ретельного вивчення питання професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму на світовому ринку освітніх послуг [6, с. 89].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми й на які спирається автор.

Вивченню питання підготовки фахівців для галузі туризму присвячена низка праць вітчизняних науковців. Зокрема, досвід підготовки кадрів європейських навчальних закладів вивчав В. К. Федорченко, питання досвіду, змісту і форм підготовки майбутніх фахівців з туризму за кордоном – Н. П. Степанець, Я. М. Рабаданова, Г. Ш. Уварова, Н. І. Закордонць. Л. В. Чорна у своїх наукових працях значну увагу приділила особливостям підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в університетах США [5, с. 12]. Особливості процесу підготовки кваліфікованих туристичних кадрів у європейських країнах розкрила Л. В. Кнодель [1, с. 179]. Л. В. Сакун дослідила досвід теоретичної і практичної підготовки фахівців з туризму в країнах світу [4, с. 17].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Аналіз останніх публікацій з питань дослідження світової системи туристичної освіти виявив недостатню розробленість окремих аспектів підготовки туристичних кадрів. Зокрема, дослідження, присвячені питанню наповнення навчальних планів у закордонних закладах освіти туристичної спрямованості, нечисленні. Недостатньо висвітлено і проблему різноманіття пропонованих спеціальностей і кваліфікацій за туристичним напрямком у закордонних навчальних закладах.

Мета статті – охарактеризувати і узагальнити перелік спеціальностей і відповідних кваліфікацій у галузі туризму, пропонованих закордонними закладами освіти. Уточнити складові наповнення навчальних планів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Світовий ринок освітніх послуг пропонує навчання за спеціальністю туризм практично в усіх куточках світу: Університет Джорджа Вашингтона і Корнельський університет (США), Інститут гостинності й туризму Le Monde (Греція), Інститут туризму економічного університету Відня (Австрія), Інститут міжнародного готельного менеджменту (Швейцарія), Університет Джеймса Кука (Австралія), Школа готельного господарства в Гаазі (Нідерланди) та інші навчальні заклади. Окремі навчальні заклади спеціалізуються виключно на туризмі та

гостинності, деякі представляють споріднений напрямок менеджменту або економіки і відповідно пропонують освіту за туристичними спеціальностями [3, с. 166].

Так, наприклад, Лахтінський університет прикладних наук у Фінляндії (Lahti University of Applied Sciences) пропонує отримати ступінь бакалавра з управління гостинністю на факультеті менеджменту та гостинності. Пропонована програма розрахована на 3,5 роки навчання і 210 кредитів ECTS (135 кредитів ECTS з основної компетенції та 75 кредитів ECTS додаткової) з можливістю продовжити навчання за означеною спеціальністю у магістратурі. Відповідно до складових навчального плану студенти мають можливість, окрім вивчення загального обов'язкового циклу, обрати факультативні курси з готельного бізнесу або ресторанної індустрії. Навчальний план складено у такий спосіб, щоб студент опанував 60 кредитів ECTS за навчальний рік та 30 кредитів ECTS за семестр.

Університет Туріба у Латвії (Turība University) на факультеті міжнародного туризму пропонує програму на 4 роки для отримання ступеня бакалавра з управління закладами туристичної і готельної галузі. Загальна кількість кредитів ECTS становить 160, з яких на кожен навчальний рік припадає 40 кредитів ECTS. На кожному курсі студент повинен обрати факультативи із запропонованих за такими напрямками: готельне господарство, ресторанна справа, управління закладами туризму.

Перший рік навчання передбачає вивчення таких обов'язкових дисциплін, як основи гостинності, введення в туризм, інформаційні технології, організація харчування, географія туризму, громадський захист і охорона навколишнього середовища, професійна термінологія на різних мовах (німецька, французька, іспанська, російська, англійська), сервіс харчування, інформаційні технології та кібербезпека; і факультативні дисципліни – комунікація, пошук і аналіз інформації, туристичні агенції та інформаційні системи, організація роботи служб готелю. На другому році навчання обов'язкові до вивчення: туристичний ринок, бухгалтерський облік і податки, економіка, соціальна психологія, організація подорожей, нормативна база підприємницької діяльності. Факультативні курси на другому році також присутні – це міжкультурна комунікація, системи готельного управління, менеджмент закладів громадського харчування, логістика туризму. Третій рік навчання передбачає вивчення політології, комерційної діяльності в туризмі, фінансового менеджменту, маркетингу і менеджменту в туризмі, захисту персональних даних, філософії, управління туристичними проектами, управління персоналом. Факультативними є міжкультурна комунікація, діловий етикет і комунікація у готельній справі. На четвертому році вивчають міжнародні відносини, економіку туризму, корпоративну відповідальність і стійкий розвиток, електронну комерцію. Факультативно засвоюються діяльність служб прийому гостей, оздоровчий і SPA-туризм, сільський туризм. Передбачено кваліфікаційний іспит.

У Нідерландах Віттенборзький університет прикладних наук (Wittenborg university of applied sciences) пропонує за 3 роки отримати на факультеті гостинності та туризму ступінь бакалавра з ділового адміністрування в міжнародному туризмі. Навчальний план передбачає засвоєння 240 кредитів ECTS за такими модулями, як туризм та управління туризмом, економіка і туризм, управління у сталому туризмі, турсервіс, менеджмент організацій. Передбачений вступ на останній рік навчання, що становить 80 кредитів ECTS, за умови засвоєння 160 кредитів ECTS за суміжним напрямком у бізнесі або економіці.

Гонконгський політехнічний університет (The Hong Kong polytechnic university) у Китаї пропонує навчання на факультеті готельного і туристичного менеджменту для отримання диплома бакалавра в галузі туризму та менеджменту подій. Навчальний план розрахований на 130 кредитів ECTS. У цьому навчальному закладі студенти також мають можливість обрати факультативні курси за напрямками готельний менеджмент або менеджмент туризму і подій. Відповідно до навчального плану студенти повинні засвоїти 30 кредитів ECTS загальноосвітніх дисциплін, дисципліни професійної спрямованості становлять 76 кредитів

ECTS і 24 кредити ECTS є факультативними за вибором. Серед навчальних дисциплін: психологія, соціологія, статистика бізнесу, китайська і англійська комунікація у менеджменті гостинності, облік і контроль у сфері гостинності і туризму, управління готелями, маркетинг у сфері гостинності та туризму, фінансовий менеджмент у сфері гостинності та туризму, управління людськими ресурсами у сфері гостинності та туризму, стратегічне управління в готелях та туризмі, економіка туризму, управління туристичними компаніями, виставковий менеджмент, еволюція світової кухні, історія та культура винної промисловості, екотуризм у сільських та розвинених регіонах.

Університет бізнесу і готельного менеджменту (Business and Hotel Management School (BHMS) у Швейцарії пропонує цікаву програму навчання на 3 роки для отримання ступеня бакалавра з готельного і ресторанного менеджменту. Кожен рік навчання розрахований на 120 кредитів ECTS. На першому і другому роках навчання є обов'язкові й вибіркові дисципліни, на третьому році навчання обирається одна з двох спеціальностей: готельний менеджмент або міжнародний бізнес-менеджмент.

Міжнародний університет Шиллера (Schiller International University, SIU) у Франції надає можливість отримати диплом бакалавра з міжнародного менеджменту гостинності та туризму. Навчальний план передбачає 120 кредитів ECTS, з яких 36 – це обов'язкові загальноосвітні дисципліни, 60 – обов'язкові дисципліни професійного спрямування, 24 кредити ECTS – курси за вибором.

У Новій Зеландії університет Отаго (University of Otago) має дві програми навчання для отримання ступеня бакалавра у галузі туризму. Бакалавр комерції, що спеціалізується на туризмі за навчальним планом, повинен засвоїти 360 кредитів ECTS, з них не менше 108 – дисципліни за вибором. Навчальний план бакалавра мистецтв, що спеціалізується на туризмі, мовах та культурі, також налічує 360 кредитів ECTS, 234 кредити ECTS є вибірковими.

Наповнення навчальних планів суттєво відрізняється залежно від навчального закладу і назви спеціальності. Так, Інститут гостинності й туризму Le Monde у Греції пропонує навчання за двома напрямками: менеджмент туризму і готельний менеджмент. Обидва курси розраховані на 2 роки (4 семестри). Навчальний план з менеджменту туризму охоплює спектр діяльності туристичної агенції: авіаційні послуги, логістика, менеджмент в'їзного туризму, транспортні послуги, сервіс обслуговування, менеджмент туристичних організацій, екологічна політика туризму, принципи законодавства у сфері туризму, комп'ютерні системи бронювання (Galileo), авіамаркетинг, комерційне право, техніка зв'язку, комп'ютерні програми, офісні операційні системи. За програмою готельного менеджменту студенти вивчають готельний менеджмент, маркетинг гостинності, облік готельних підприємств, маркетинг готельного бізнесу, туроперейтинг, організацію та управління готельними підприємствами, клінінговий сервіс, принципи готельного господарства, електронний туризм, принципи економіки, зв'язки з громадськістю, управління персоналом, економіку готельних підприємств, психологію туризму, принципи санітарії.

Вестмінстерський університет (University of Westminster, UW) у Великій Британії за 3 роки пропонує отримати диплом бакалавра з менеджменту туризму і подієвого менеджменту. Студенти мають можливість обирати факультативні курси за двома напрямками: туристичний бізнес або планування і менеджмент туризму. Перший рік навчання включає такі дисципліни, як-от: гостинність у туризмі, менеджмент подій, стратегічне планування туризму і подій. На другому році навчальний план включає менеджмент подій, маркетинг туризму і подієвий менеджмент, спортивний туризм, авіаційний сервіс. Третій курс передбачає вивчення таких дисциплін: туристичні міста та урбанізація, кризи у подієвому менеджменті, дизайн технології у менеджменті подій, управління авіаперевезеннями, політика туризму. Термін навчання складає 3 роки.

Університет Квінсленда (The University of Queensland, UQ) в Австралії пропонує диплом бакалавра з міжнародного готельного та туристичного менеджменту. Навчальний план поділено на декілька частин. Перша частина включає дисципліни загальнопрофесійного спрямування: теорію прийняття рішень; бізнес-право; вступ до менеджменту; основи маркетингу; принципи гостинності, туризму і подій; сталий туризм; прикладну економіку туризму; управління послугами в туризмі. Друга частина плану має три модулі: подієвий менеджмент, менеджмент гостинності, менеджмент туризму. Модуль з подієвого менеджменту заповнено такими дисциплінами, як-от: організація заходів, основи управління подіями, планування та управління заходами, маркетинг подій, управління подіями, управління стратегічними подіями. Модуль з менеджменту гостинності складається з дисциплін: менеджмент готельного бізнесу, підприємництво в гостинності, ресторанний менеджмент, розважальний менеджмент (управління казино), стратегічний менеджмент гостинності. Модуль менеджменту туризму має таке наповнення: менеджмент туризму, маркетинг туризму, менеджмент продажів та реклама, туристична політика та планування, відповідальний туризм та етика, стратегічний менеджмент туризму. Навчання триватиме 3,5 роки, а кількість кредитів залежатиме від обраного напрямку.

Слід зазначити, що освітні заклади, що пропонують термін навчання більше двох років мають об'ємне наповнення навчальних планів за рахунок загальноосвітніх дисциплін і курсів на вибір. Університети з терміном навчання 2 роки мають більш вузьку професійну спеціалізацію навчальних планів з меншою кількістю дисциплін загальноосвітнього профілю.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.

Переважає більшість навчальних закладів пропонує отримати диплом бакалавра з менеджменту туризму і гостинності або бакалавра мистецтв зі спеціалізацією в туризмі. Термін навчання може тривати від 2 до 4 років і бути розрахований щонайменше на 120 кредитів ECTS і щонайбільше на 360 кредитів ECTS залежно від пропонованих факультативних курсів.

Подальших досліджень потребує питання наповнення навчальних планів теоретичними і практичними курсами, співвідношення загальноосвітніх і професійно спрямованих курсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кнодель Л. В. Підвищення кваліфікації й перепідготовка кадрів для сфери туризму у Франції. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Частина I.* Луганськ, 2011. №14 (225). С. 178-191.
2. Паламарчук О. Ф. Особливості підготовки фахівців сфери туризму в університетах Анже і Марн-ла-Валь. *Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Частина I.* Луганськ, 2011. №14 (225). С. 191-197.
3. Рабаданова Я. М. Особливості підготовки фахівців туристичної галузі. *Управління розвитком.* 2012. №5. С. 165-167.
4. Сагун Л. В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: монография. Киев: МАУП, 2004. 399 с.
5. Чорна Л. В. Вимоги до змісту та форм підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в США. *Вісник Черкаського університету.* Черкаси, 2009. Випуск 148. С. 7-12.
6. Чорна Л. В. Система підготовки майбутніх фахівців з туризму в університетах США. *Викладач і студент : суб'єкт-суб'єктні відносини:* зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (Черкаси, 27-28 листоп. 2008 р.). Черкаси, 2008. С. 89-91.